

Oslo, 15. oktober 2023

Innspill fra Unge Kunstneres Samfund (UKS) til stortingshøring om Prop. 1S - Statsbudsjettet 2024 (kapitler fordelt til familie- og kulturkomiteen)

Unge Kunstneres Samfund (UKS) takker for muligheten til å komme med innspill til Statsbudsjettet 2024.

I år har en ny kunstnerundersøkelse og kunstnermeldingen *Kunstnarkår* på nytt dokumentert at kunstnernes inntekter er urovekkende lave.¹ Billedkunstnerne er den kunstnergruppen med klart lavest inntekt, og en av tre billedkunstnere er under lavinntektsgrensen. Det haster med å ta grep for å bedre kunstnernes levekår, styrke finansieringen av det frie visuelle kunstfeltet og sikre lik tilgang til kunstneryrket for alle.

Unge og nyetablerte kunstnere er særlig sårbare for usikre økonomiske utsikter, og lappeteppøkonomien gjør at langt de fleste står uten sosiale rettigheter eller annet sikkerhetsnett. For å sikre mangfold i rekrutteringen og hindre frafall er det avgjørende at det etableres gode, tydelige normer for betaling for arbeid med offentlige utstillinger gjennom en rammeavtale for honorarer i tillegg til den eksisterende avtalen om utstillingsvederlag. Offentlig finansierte institusjoner og visningssteder har et særlig ansvar for å sørge for rimelig betaling til kunstnere, og må gå foran og sette standarden for feltet.

I vårt innspill til statsbudsjettet for 2024 ber UKS om at kunstnerne sikres utstillingshonorarer og at infrastrukturen på feltet styrkes gjennom Norsk kulturfond og visningsstedene for kunst.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger

Post 71 Vederlagsordninger

UKS krever at kunstnerne får honorar for arbeidet vi gjør ved offentlig finansierte visningssteder.

Regjeringens budsjettforslag for 2024 starter på oppryddingsarbeidet i kunstnerøkonomien etter stortingsmeldingen *Kunstnarkår*, og følger opp ambisjonene i meldingen med en økning i en øremerket tildeling til honorarer og vederlag. Familie- og kulturkomiteen bør presisere at det allerede finnes en avtale mellom staten og kunstnerorganisasjonene om utstillingsvederlaget², som forutsettes dekkes gjennom visningsstedenes driftsmidler, og at det er den eksisterende honorarordningen som foreslås styrket og utvidet til å gjelde alle de 53 offentlig finansierte visningsstedene for visuell kunst. Det bør kreves at utstillingshonoraret spesifiseres i utstillingsavtalene mellom visningsstedene og utstillerne, og at honoraret omfatter kunstnerens arbeid med utstillingen i form av eksempelvis møter, tilpassing, montering og demontering av utstillingen, deltakelse i PR og formidlingsoppgaver.

Kunstnerorganisasjonene har gjentatte ganger invitert departementet til å forhandle en kollektiv avtale for kunstnernes arbeid med utstillinger. UKS ser budsjettforslaget som et positivt signal fra regjeringen om å få på plass en rammeavtale for utstillingshonorar som inkluderer omforente satser og krav til forutsigbare kontrakter.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen presiserer tildelingen under Kap. 337, post 71 gjelder utstillingshonorarer, og at det forutsettes at de offentlig finansierte visningsstedene for kunst betaler vederlag etter gjeldende avtale.*

Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen starte forhandlinger med kunstnerorganisasjonene om en kollektiv rammeavtale for utstillingshonorar.

¹ Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*; Kleppe og Askvik: *Kunstnerundersøkelsen 2019*, Kulturdirektoratet (2023); se også Utredning om kunstnerøkonomien: *Kunstens autonomi og kunstens økonomi* (2015)

² Les avtalen på: <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/visuell-kunst/innsiktsartikler/det-visuelle-kunstfeltet/utstillingsvederlag--/id709552/>

Kap. 320 Norsk kulturråd

Post 55 Norsk kulturfond

Avsetningen til visuell kunst i Norsk kulturfond, som bidrar med viktig produksjonsstøtte til kunstnerne og gjør det mulig å arrangere utstillinger og kunstprosjekter i det frie feltet, er i årets budsjettforslag 8,5% av den totale tildelingen. Kulturfondet omfatter ordninger som er viktige for det frie feltet innen visuell kunst, især for unge og nyetablerte kunstnere. Arrangørstøtteordningen, aspirantordningen og kunstnerassistentordningen er alle ordninger som i sin tid var foreslått av UKS for å bedre rekrutteringen og tilgangen til kunstneryrket. I tillegg gjør prosjektstøtte fra Kulturrådet det mulig for både unge og veletablerte kunstnere å gjennomføre sine utstillinger og prosjekter.

Kulturrådet ber i sitt eget høringsinnspill om et løft for det visuelle kunstfeltet for å nå bredere ut til publikum i hele landet og for å sikre rimelige vilkår for kunstnerne. I områdeplanen for 2022–2024 beskriver Kulturrådet en hovedsatsning for perioden på arrangørstøtten «med vekt på å utvikle infrastrukturen i det frie feltet, styrke det kunstfaglige arbeidet, sette virksomhetene i stand til å betale honorar til kunstnere og andre bidragsytere, og å nå ut til nye publikumsgrupper, herunder barn og unge.»

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber om at Kap. 320, post 55 økes med 36 millioner kroner til det visuelle feltet, for å styrke ordningene for prosjektstøtte (inkludert aspiranter og kunstnerassistenter) og arrangørstøtte.*

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

De mange visningsstedene og institusjonene for visuell kunst leverer avgjørende bidrag til kunstlivet, særlig gjennom å utvikle og støtte unge talenter og kunstnere under etablering. Tilskuddene til de største institusjonene har økt betydelig gjennom flere år, mens det store flertallet av visningssteder har blitt hengende etter til tross for både økt aktivitet og relevans. En satsning på institusjonene innenfor visuell kunst under post 75 er et treffsikkert tiltak som vil styrke hele feltet, og UKS ber om at posten får en samlet økning på 10% som fordeles på kunstscenene for visuell kunst.

I januar 2023 åpnet UKS i nye, utvidede lokaler i det historiske Søylen teater i Oslo sentrum, som mer enn dobler våre tidligere utstillings-, produksjons- og formidlingsarealer. Større lokaler har gitt oss muligheter til utvikling av samproduksjon (blant annet med FRAME Finland) og til formidling til ungdom (for eksempel gjennom prosjektet Blikkåpner gjennom Sparebankstiftelsen). I de nyoppussede lokalene er bærekraft, tilgjengelighet og universell utforming blitt gjennomgående i driften av visningsrommet, og vi ber om at driftstilskuddet økes for å fortsette utviklingen av vårt program og formidling.

Forslag til merknad: *Familie- og kulturkomiteen ber om at visningsstedene for visuell kunst styrkes gjennom en økning av Kap 320, post 75 på 28,8 millioner kroner.*

Familie- og kulturkomiteen ber om at tilskuddet til Unge Kunstneres Samfund økes til 5 535 000 kroner.

Med vennlig hilsen,

Unge Kunstneres Samfund
ved styreleder Steffen Håndlykken

Om Unge Kunstneres Samfund

UKS er en fagpolitisk medlemsorganisasjon for profesjonelle kunstnere og et visningssted for samtidskunst. Foreningen ble stiftet av kunstnere og for kunstnere i 1921. UKS arbeider for å bedre kunstnerens sosiale, økonomiske, ideelle og faglige rettigheter.

